

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston yhdennetyn meripolitiikan varojen vuosien 2016 ja 2017 käyttösuunnitelma

9.11.2016

1. Johdanto

Tässä vuosisuunnitelmassa kuvataan Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelman meripolitiikan vuosille 2016 ja 2017 varattujen varojen käyttökohteet ja niihin sovellettavat hallinnolliset menettelyt. Tämä suunnitelma perustuu valtioneuvoston kanslian 2.11. 2016 vahvistamaan Suomen toimintaohjelman meripolitiikan monivuotiseen käyttösuunnitelmaan. Toimintaohjelman meripolitiikan rahoitus on kohdennettu seuraaviin teemoihin: merivalvonnan kehittäminen, merialuesuunnittelun edistäminen, merialueita koskevien tietojen ylläpito ja seuranta, meren tilan parantaminen, kansallisen meripolitiikan edistäminen ja meriosaamisen ja yhteistyön kehittäminen. Manner-Suomessa on käytettävissä yhteensä 9,8 miljoonaa euroa näiden tavoitteiden edistämiseen.

2. Meripolitiikan vuosille 2016 ja 2017 varattujen varojen käyttökohteet

Monivuotisessa meripolitiikan varojen käyttösuunnitelmassa käytettävissä olevat varat on jaettu ajallisesti taulukon 1 mukaisesti. Tässä käyttösuunnitelmassa kohdennetaan vuoden 2016 varojen lisäksi myös vuoden 2017 käytettävissä oleva rahoitus johtuen käyttösuunnitelman pitkittyneestä hyväksymisestä. Vuodelle 2016 on varattu rahoitusta 2,35 miljoonaa euroa ja 2,0 miljoonaa euroa vuodelle 2017. Tällöin käytettävissä on yhteensä 4,35 miljoonaa euroa. Toteutettavat toimet on jaettu ilman hakumenettelyä toteutettaviin ja avoimen määräaikaisen hakumenettelyn puitteissa toteutettaviin kokonaisuuksiin.

Taulukko 1. Suunnitelma meripolitiikan varojen vuosittaisesta jakaumasta

Vuosi	Euroa
2016	2 350 000
2017	2 000 000
2018	2 000 000
2019	2 000 000
2020	1 500 000
Yhteensä	9 850 000

Taulukko 2. Yhteenveto hankkeista ja avoimista hakumenettelyistä vuosille 2016 ja 2017

Hanke/hakuteema	Meripolitiikan painopiste	Hallinnointitapa	Varattu rahoitus
VALVONTA-1: Merellisen monialaonnettomuuden hallintajärjestelmän kehittäminen	Merivalvonta	Ilman hakumenettelyä	70,000
VALVONTA-2: Esiselvitys uudesta valvontateknologiasta ja esiselvityksen perusteella toteutettava uuden valvontateknologian soveltuvuustutkimus	Merivalvonta	Ilman hakumenettelyä	500,000
SUUNNITTELU-1: Merialuesuunnittelun lähtötiedot- ja koordinaatiohanke	Merialuesuunnittelu	Ilman hakumenettelyä	150,000
SUUNNITTELU-2: Merialueen tulevaisuusskenaarioiden selvittäminen merialuesuunnittelun tarpeisiin	Merialuesuunnittelu	Ilman hakumenettelyä	150,000
TIETO-1: Suomen meritietoportaali ja meritietopalvelut	Meritieto	Ilman hakumenettelyä	810,000
TILA1: Meren ja rantojen roskaantumisen vähentäminen	Meren tilan parantaminen	Ilman hakumenettelyä	400,000
TILA-2: Merialuesuojelun tehostaminen ja huomioon ottaminen merialuesuunnittelussa	Meren tilan parantaminen	Ilman hakumenettelyä	120,000
TILA-3: Vedenalaiseten avainelin ympäristöt ja niiden ekosysteemipalvelut	Meren tilan parantaminen	Ilman hakumenettelyä	300,000
TILA-4: Vedenalaisen melun vaikutusalueiden selvittäminen merialuesuunnittelun tarpeisiin ja haitallisten vaikutusten vähentäminen	Meren tilan parantaminen	Ilman hakumenettelyä	300,000
POLITIIKKA-1: Suomen Itämeri- ja kansallisen meripolitiikan kehittäminen	Kansallinen meripolitiikka	Ilman hakumenettelyä	150,000
KEHITTÄMINEN-1: Meriklusterin yhteistyön kehittäminen	Meriosaaminen	Avoin hakumenettely	200,000
KEHITTÄMINEN-2: Meriosaamisen kehittäminen	Meriosaaminen	Avoin hakumenettely	500,000
		Yhteensä	3,650,000

Monivuotisessa suunnitelmassa on vuosille 2016 – 2017 kohdennettuja varoja yhteensä 4 350 000 euroa. Tällä käyttösuunnitelmalla on varattu rahoitusta 3 650 000 euroa, joten kohdentamattomia varoja jää yhteensä 700 000 euroa. Ohjausryhmä käsittelee näiden varojen käyttöä vuoden 2017 aikana.

3. Ilman hakumenettelyä toteutettavat hankkeet ja avoimet hakumenettelyt

Merialueen valvonta

Hankkeen nimi	VALVONTA-1: Merellisen monialaonnettomuuden hallintajärjestelmän kehittäminen Monialaisen merellisen viranomaistoiminnan tietojenvaihdon ja johtamisen kehittäminen merellisen turvallisuuden ja ympäristöonnettomuuksien estämisen ja torjunnan puitteissa
Tuen saaja	Rajavartiolaitos
Hankkeen kuvaus	<p>Suomessa on kansallisesti pyritty luomaan merellisiin onnettomuustilanteiden hallintaan yhteistoimintamekanismeja, joissa eri toimijoiden voimavaroja kyetään hyödyntämään tehokkaasti ja kokonaisvaltaisesti. Toiminta perustuu Rajavartiolaitoksen johtamien päivittäisten meripelastuksen toimintamallien ja tiedonjakamisen laajentamiseen kulloisenkin onnettomuuden monialaisuuden ja laajuuden mukaisesti. Esimerkkeinä näistä ovat meripelastuksen ja merellisen ympäristöonnettomuuden torjunnan kansalliset järjestelyt Monialaisissa merionnettomuuksissa, niiden ennaltaehkäisemisessä ja onnettomuustilanteiden johtamisessa korostuvat lukuisien toimijoiden välisen tietojen vaihdon sujuvuus, riittävän ja yhdenmukaisen tilanneymmärryksen muodostaminen ja johtamisyhteyksien ja välineiden asianmukaisuus.</p> <p>Tavoitteena on kehittää eri toimijoiden välistä tietojenvaihtoa ja johtamistoimintaa tukeva merellisten onnettomuustilanteiden hallinnan tietojärjestelmäkokonaisuus. Sen avulla meripelastuslain mukaisten viranomaisten tuottamien rekisteri- ja tietopalveluiden hyödyntäminen ja jakaminen merellisissä onnettomuuksissa voitaisiin toteuttaa pelastustoimien kannalta tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Hanke pohjautuu vuonna 2012 laadittuun merellisen monialaonnettomuuden varautumisen yhteistoimintasuunnitelman (MoMeVa). Suunnitelman tavoitteena oli kaikkien yhteiskunnallisten toimijoiden - niin viranomaisten kuin kaupallistenkin toimijoiden (varustamot) sekä vapaaehtoistahojen (Suomen meripelastusseura (SMPS), Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (VAPEPA), Suomen punainen risti (SPR)), roolien määrittely ja selkeyttäminen sekä tehtävävastuiden kirjaaminen voimassa oleva lainsäädäntö huomioiden.</p> <p>Hankkeessa pyritään laajentamaan Rajavartiolaitoksen päivittäisissä meripelastustehtävissä käyttämään meripelastustietojärjestelmää palvelemaan tehokkaammin kaikkien merellisten onnettomuustilanteiden hallintaan osallistuvien tietotarvetta ja tiedonjakamista. Hankkeessa on tarkoitus luoda tietotekninen johtamisjärjestelmäkokonaisuus, joka vastaa tulevaisuuden toiminnallisiin ja tietoteknisiin haasteisiin ja mahdollistaa monitoimijakentässä hajallaan oleviin tietovarantoihin liittännät ja tarvittavilta osin kytkennät naapurimaiden järjestelmiin.</p> <p>Hankkeen avulla tavoitellaan tehokkuutta ja oikea-aikaisuutta päätöksentekoon sekä merkittäviä yhteiskunnallisia säästöjä monialaisten merionnettomuuksien meriympäristöön, merellisiin elinkeinoihin ja ihmishenkiin kohdistuvien vaikutusten eskaloitumisen ehkäisemiseksi nopeilla, oikean suuntaisilla päätöksillä ja laajalaisella tiedon jakamisella.</p>

	<p>Lisäksi tietojärjestelmäavusteisesti pyritään hyödyntämään nykyistä laajemmin viranomaiskäyttöön tarkoitetut sensoritiedot, rekisteritiedot ja muut tietovarannot sekä jalostamaan niiden tuottama tilannekuva kaikille merellisten onnettomuustilanteiden ennaltaehkäisyyn ja johtamiseen osallistuville viranomaisille toteuttaen silti kaikki tietosuojaan edellyttämät suojaustoimenpiteet.</p> <p>Hankkeen avulla luotava tietojärjestelmä perustuu meripelastuksen oman tietojärjestelmän päälle laajennettaviin toiminnallisuuksiin, joiden avulla luodaan edellytykset laaja-alaiselle tietojenvaihdolle, merellisten tietovarantojen ja sensoritietojen käytölle, analysoinnille ja jakamiselle sekä ympäristöonnettomuuksien tehokkaammalle ehkäisemiselle että varmemmalle ihmisten hädästä pelastamiselle. Esiselvitys jakaantuu kahteen osaan: Ensimmäisessä osassa selvitetään Rajavartiolaitoksen sisäisin toimenpitein nykyisen meripelastuksen johtamisjärjestelmän kehittämistarpeet. Toisessa osassa selvitetään laajennustarpeet, joilla vastataan aikaisemmin kuvattua laajamittaista ja poikkisektoraalista tiedonkäyttöä monialaisissa merellisissä onnettomuuksissa. Tämän osan määrittely tehdään ulkopuolisen konsultin määrittelytyönä. Esiselvityksen perusteella päätetään hankkeen toteuttamisen jatkosta ja resursoinnista.</p>
Hallinnointitapa	<p>Hanke on Rajavartiolaitoksen johtama. Esiselvitystyö tehdään viraston sisäisen työryhmän toimesta normaalina virkatyönä yhteistyönä sidosryhmien kanssa. Esiselvitykseen sisältyvä eri toimijoiden tarpeiden kartoitus toteutetaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta ostettavana konsulttityönä. Tarjouspyyntö ja kilpailutus valmistellaan Rajavartiolaitoksen virkatyönä tarvittavassa laajuudessa yhteistyössä Hanselin kanssa. Varsinainen tietojärjestelmän kehittäminen ostetaan palveluntuottajalta, kuten myös järjestelmän koulutus ja käyttöönotto.</p>
Hankkeen arvioitu kesto	2017 – 2020
Hankkeen arvioitu kokonaisrahoitus (€)	<p>EMKR: 750 000 Muu rahoitus: Hankkeen kokonaiskustannus on 1 500 000 josta Rajavartiolaitoksen osuus on noin 750 000 euroa.</p>
Vuosien 2016 ja 2017 rahoituskiintiöstä varattu rahoitus (€)	EMKR: 70 000 (esiselvitys)

Hankkeen nimi	VALVONTA-2: Esiselvitys uudesta valvontateknologiasta ja esiselvityksen perusteella toteutettava uuden valvontateknologian soveltuvuustutkimus
Tuen saaja	Rajavartiolaitos
Hankkeen kuvaus	<p>Esiselvityksen tarkoituksena on selvittää uuden valvontateknologian testauksen edellyttämät toimet sekä kartoittaa potentiaaliset toimijat. Uudella valvontateknologialla tarkoitetaan kehittyneellä sensorijärjestelmällä varustetun, ensisijaisesti miehittämättömän ilma-aluksen käytön testaamista merialueen valvonnassa. Esiselvityksessä on myös selvitettävä tai vähintään kartoitettava muidenkin mahdollisten lähitulevaisuuden sensorialustateknologioiden hyödyntämistä pohjoisen Itämeren monisektoraalisen valvontatyön toteuttamiseksi kansallisten viranomaisten tarpeet laajasti huomioiden. Esiselvitys toteutetaan vuonna 2017.</p> <p>Esiselvityksen tavoitteena on selvittää keskeisten toimivaltaisten viranomaisten vaatimukset sensoreille ja valvonta-alustalle sekä selvittää tekniset ja juridiset edellytykset testaamisen toteuttamisella vuosina 2017 - 2019 ja selvityksen perusteella arvioidaan uusien valvontateknologioiden käytettävyys, käyttöönoton han-</p>

	<p>kinta- ja elinkaarikustannukset sekä vaikuttavuus verrattuna nykyisellään käytössä oleviin teknologioihin. Esiselvityksen aikana valmistellaan varsinaisen testaamisen toteutus ja testaustoiminta. Hankkeessa edistetään mahdollisuuksien mukaan innovaatiokumppanuuksia uusien valvontateknologioiden kehittämisessä ja käyttönotossa soveltamalla innovatiivisia julkisia hankintamenettelyä. Tämä vuoksi esiselvityksessä kartoitetaan mahdollisia valvontaratkaisuja ja julkisten hankintojen toteuttamistapoja laaja-alaisesti.</p> <p>Soveltuvuustutkimuksella selvitetään esiselvityksen perusteiden mukaisesti uuden valvontateknologian käytettävyyttä ja soveltuvuutta merialueen valvonnassa. Soveltuvuustutkimus toteutetaan vuosien 2017 - 19 kuluessa kaikkien keskeisten toimijoiden näkökulmasta. Soveltuvuustutkimus pyritään aloittamaan heti esiselvitysvaiheen jälkeen vuoden 2017 aikana. Soveltuvuustutkimuksessa esiselvitykseen perustuva sensorialusta on erikseen määriteltävän ajan kunkin viranomaisen testattavana eri tehtäviin soveltuvuuden näkökulmasta.</p> <p>Tutkimus toteutetaan ”avaimet käteen” periaatteella, jossa palvelun tuottaja vastaa kaikesta sensorialustaan ja tiedonsiirtoon liittyvistä ratkaisuista. Testauksessa toimivaltainen viranomainen suorittaa tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa mukaista merialueen valvontaa palvelun tuottajan tuottamien edellytysten mukaisesti. Tavoitteena on 1-4 viikon testauskäyttö eri sää- ja valaistusolosuhteissa vuosina 2017 - 19 normaalin merialueen valvonnan yhteydessä ja olemassa olevaa kykyä täydentäen. Hanke kokonaisuutena (esiselvitysvaihe ja soveltuvuustutkimus) tukevat kaikkien merialueen valvontaa suorittavien keskeisten viranomaisten Merivoimat (MERIV), Rajavartiolaitos (RVL), Liikenteen turvallisuusvirasto (TRAFI), Liikennevirasto (LIVI), Suomen ympäristökeskus (SYKE) kustannustehokkaan valvontakyvyn kehittämistä ja kehittyneen valvontateknologian käyttöönoton testaamista.</p>
Hallinnointitapa	<p>Hanke on Rajavartiolaitoksen johtama. Esiselvitykseen sisältyvä eri toimijoiden tarpeiden kartoitus toteutetaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta ostettavana konsulttityönä. Tarjouspyyntö ja kilpailutus valmistellaan Rajavartiolaitoksen virkatyönä tarvittavassa laajuudessa yhteistyössä puitetoimittajien kanssa. Hankkeen ohjauksesta vastaa poikkihallinnollinen ohjausryhmä, jossa on edustus keskeisistä valvontaviranomaisista.</p>
Hankkeen arvioitu kesto	2017 – 2019
Hankkeen arvioitu kokonaisrahoitus (€)	EMKR: 1 100 000 Muu rahoitus: -
Vuosien 2016 ja 2017 rahoituskiintiöstä varattu rahoitus (€)	500 000

Merialuesuunnittelu

Hankkeen nimi	SUUNNITTELU-1: Merialuesuunnittelun lähtötiedot- ja koordinaatiohanke
Tuen saaja	Varsinais-Suomen liitto
Hankkeen kuvaus	<p>Merialuesuunnitelmien laatimisen tueksi muodostetaan yhteistyöverkosto, joka on laaja, merialuesuunnittelun päättäjät, eri sidosryhmät ja osalliset yhteen ko-koava yhteistyöalusta. Yhteistyöverkosto kokoontuu säännöllisesti suunnittelu-prosessin aikana järjestettäviin tilaisuuksiin ja toimii myös internetin/verkon työti-lassa. Merialuesuunnittelun yhteistyötä ohjaa merialuesuunnittelun koordinaatio-ryhmä, joka koostuu merialuesuunnittelusta vastaavien rannikkomaakuntien liit-tojen ja ympäristöministeriön edustajista. Verkostoa ja merialuesuunnitteluyhteis-työtä varten rekrytoidaan koordinaattori. Merialuesuunnittelun ja suunnitelmien kehittäminen laajassa yhteistyössä on tarpeen koska merialuesuunnittelu on uusi alueidenkäytön suunnittelujärjestelmästä erillinen suunnittelumuoto.</p> <p>Hankkeelle palkataan koordinaattori, joka huolehtii koordinaatioryhmän ohjauk- sessa verkoston tiedonvaihdosta, tiedonhallinnasta ja yhteistyöstä merialuesuun- nitelmien laatimiseksi. Hankkeesta rahoitetaan myös suunnittelua varten tarvitta- vien selvitysten hankintaa ja teettämistä, suunnittelun ja suunnitelmien kehittä- mistä sekä tilaisuuksien järjestämisestä ja hankkeen hallinnointiin kuuluvista teh- täviä.</p> <p>Työ jakautuu kahteen vaiheeseen, siten, että hanke aloitetaan koordinaattorin rekrytoinnilla ja tarkemman työsuunnitelman ja vuorovaikutussuunnitelman laa- dinnalla. Varsinainen hanke jatkuu suunnitelmien kehittämistyöllä, suunnittelutie- tojen hankinnalla ja lisäselvitystarpeiden määrittelyllä. Suunnittelutietojen hankin- ta on oma työkokonaisuutensa, joka koordinoidaan Suomen meritieto portaali ja meritietopalvelut -hankkeen kanssa. Suunnitelmien on määrä valmistua vuoden 2020 loppuun mennessä, minkä jälkeen hankkeeseen sisältyy vielä arviointi ja seurannan määrittely sekä raportointi vuoden 2021 alkupuolella.</p>
Hallinnointitapa	Rahoitus myönnetään Varsinais-Suomen liitolle, joka toimii rannikkomaakuntien merialuesuunnittelun yhteistyön koordinaatioliittona. Hankkeeseen palkataan tätä varten koordinaattori tähän maakunnan liittoon. Koordinaattori huolehtii yhteistyöstä merialuesuunnittelusta vastaavien tahojen ts. rannikon maakuntien liittojen (merialuesuunnittelualueet) ja ympäristöministeriön kesken, merialue- suunnitteluverkoston toiminnasta ja tarvittavien lisäselvitysten teettämisestä.
Hankkeen arvioitu kesto	2017 – 2021
Hankkeen arvioitu kokonaisrahoitus (€)	EMKR: 850 000 Muu rahoitus: -
Vuosien 2016 ja 2017 rahoitus-kiintiöstä varattu rahoitus (€)	150 000

Hankkeen nimi	SUUNNITTELU-2: Merialueen tulevaisuuskenaarioiden selvittäminen merialue-suunnittelun tarpeisiin
Tuen saaja	Ympäristöministeriö
Hankkeen kuvaus	Hankkeessa selvitetään Suomen merialueen tulevaisuuden kehityskuvaa ja kartoitetaan merialueen tulevaisuuden kehityksen haasteita ja mahdollisuuksia elinkeinoelämän kilpailukyvyyn, meren ympäristön ja ekosysteemien kestokyvyn sekä ilmastomuutoksen näkökulmasta. Tarkoituksena on selvittää merialueen kehityskuvaa myös kansainvälisestä näkökulmasta erityisesti naapurimaiden ja Itämeren maiden merialuesuunnittelun, merialuetta koskevien toimien ja tavoitteiden osalta. Hankkeella luodaan edellytyksiä merialueen kestäväälle kehittämiselle merialuesuunnitelmien avulla. Hankkeella on selkeä yhteys meripolitiikan laatimiseen.
Hallinnointitapa	Rahoitus myönnetään ympäristöministeriölle joka teettää hankkeen.
Hankkeen arvioitu kesto	2017 – 2018
Hankkeen arvioitu kokonaisrahoitus (€)	EMKR: 150 000 Muu rahoitus: -
Vuosien 2016 ja 2017 rahoituskiintiöstä varattu rahoitus (€)	150 000

Meritieto ja seuranta

Hankkeen nimi	TIETO-1: Suomen meritietoportaali ja meritietopalvelut
Tuen saaja	SYKE
Hankkeen kuvaus	<p>Perustetaan Suomen kansallinen meritietoa kokoava meritietoportaali. Portaali tarjoaa kootun pääsyn Suomen eri hallinnonalojen meritietoon.</p> <p>Pyrkimyksenä on tiedon ja datan tehokas saatavuus, aineiston käytön lisääminen sekä Suomen ”meri-identiteetin” kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden tukeminen. Kokonaisuuden lisäksi työhön sisältyy portaalin kolmen palvelun (alasuoston) luominen, joista ensimmäinen, Suomen meridatavaro, tarjoaa merta koskevaa dataa, toinen kokoaa tieto- ja kartta-aineistoa Suomen merialuesuunnittelua varten ja kolmas nostaa esiin Suomen meritutkimuksen osaamista meren tilan arviointi ja tutkimuspalvelujen kautta.</p> <p>Hanke perustuu olemassa oleviin verkkosivustoihin, tietojärjestelmiin ja tietokantoihin. Se tarjoaa kootusti linkkejä sekä avoimen datan rajapintoja, jotka mahdollistavat pääsyn hajallaan olevaan meritietoon, jota eri organisaatiot Suomessa tuottavat ja hallinnoivat. Meritietoportaalin kehittämisen lähtökohtana ovat loppukäyttäjät, jotka ovat mukana sivujen toteuttamisen iteratiivisessa prosessissa (kyselyt, testaus, kokoukset/työpajat). Sen lisäksi, että sivusto parantaa tiedon löytymistä ja saatavuutta esittämällä sitä kootusti ja visuaalisesti selkeästi käyttäjätavallisessa muodossa, se edistää mereen liittyvän tietoaineiston avointa käyttöä.</p> <p>Hanke toteutetaan kahdessa osassa siten, että ensimmäinen osa sisältää sisällöllisen ja teknisen määrittelyvaiheen sivuston asiakas- ja tarvekartoituksen sekä yhteydet olemassa oleviin tiedonhallinnan kehityshankkeisiin, joihin meriportaali nivotaan. Hankkeen määrittelyn ja asiakaskartoituksen perusteella rakennetaan palvelun prototyyppi, joka avataan rajatun asiakaskunnan testikäyttöön ensimmäisen vaiheen lopussa.</p> <p>Hankkeen toisessa vaiheessa sivusto viimeistellään huomioiden testikäytön tulokset. Sen aikana myös varmistetaan sivuston ylläpito hankkeen jälkeen.</p> <p>Hankkeen etenemistä seurataan vuosiraportein.</p>
Hallinnointitapa	<p>Vastuutaho: SYKE merikeskus.</p> <p>Toteutus: yhdessä SYKE merikeskuksen (vetovastuu), SYKE tietokeskuksen ja partnereiden kanssa (Geologian tutkimuskeskus (GTK), Luonnonvarakeskus (Luke), LiVi, Metsähallitus Luontopalvelut (MH-LP), Ilmatieteen laitos (IL), SYKE, RVL). Maakuntien liitot ja muut asiakasryhmät ovat mukana tarvekartoituksessa ja iteratiivisessa kehitystyössä.</p> <p>Meritietoportaalin suunnittelusta ja siihen tulevien linkkien kokoamisesta vastaa SYKEN merikeskus. Teknisesti portaalin toteuttaa osittain SYKEN tietokeskus ja</p>

	<p>osittain konsultti (esim. verkkosivuston rakenne ja visuaalinen toteutus). Portaali toteutetaan vaiheittain runsaan 3 vuoden aikana.</p> <p>Meritietoportaalin suunnittelua varten perustetaan yhteistyöryhmä. Siihen kutsutaan keskeisimmät meritietoa tuottavat toimijat, joita ovat toteuttajatahojen (SYKE, IL, LUKE, Metsähallitus, GTK, LiVi, Museovirasto, RVL) lisäksi esimerkiksi maakuntien liitot, Puolustusvoimat ja eräät yliopistot.</p> <p>Työn alussa kartoitetaan sekä julkisen että yksityisen sektorin meritietoa tuottavat ja jakavat organisaatiot, niiden merta koskevat verkossa olevat tietopalvelut ja toiveet meritietoportaaliin liittyen. Lisäksi tehdään esiselvitys Meritietoportaalin loppukäyttäjistä ja tietotarpeista. Meritietoportaalin lopullinen muoto ja koostumus määritellään niiden perusteella.</p>
Hankkeen arvioitu kesto	2016 – 2020
Hankkeen arvioitu kokonaisrahoitus (€)	EMKR: 2 340 000 Muu rahoitus: tarkentuu hakemusvaiheessa ja hankkeen aikana
Vuosien 2016 ja 2017 rahoituskiintiöstä varattu rahoitus (€)	810 000

Meren tilan parantaminen

Hankkeen nimi	TILA1: Meren ja rantojen roskaantumisen vähentäminen
Tuen saaja	SYKE
Hankkeen kuvaus	<p>Hanke toteutetaan neljässä osassa.</p> <p><i>1) Selvitetään meren ja rantojen roskaantumisen tila ja roskien lähteet</i> Selvitetään rantojen ja meriympäristön roskaantumisen tila, roskien alkuperä, määrä ja lähteet koko Suomen rannikko- ja merialueelta. Roskaantumisella tarkoitetaan tässä sekä makro- että mikrokokoista roskaa. Selvityksessä käytetään olemassa olevia tietoja, joita täydennetään tarpeen mukaan. Lisäksi hankkeessa arvioidaan roskan ja roskaantumisen haittoja ja vaikutuksia merieliöstölle sekä ihmiselle. Jo selvitysvaiheessa kartoitetaan mahdollisuuksia roskaantumisen minimoimiseen lähteistä käsin ja kootaan käyttökelpoisia menetelmiä roskien poistamiselle merestä ja rannoilta.</p> <p><i>2) Ehdotus merenhoitosuunnitelman roskaantumisen vähentämistä koskevaksi yleiseksi ympäristötavoitteeksi</i> Laaditaan ehdotus roskaantumista ja sen vähentämistä koskevaksi yleiseksi merenhoidon ympäristötavoitteeksi. Lisäksi osallistutaan EU- ja HELCOM-tasolla tehtävään Itämeren roskaantumisen hyvän tilan määrittelyjen raja-arvojen kehittämiseen. Tavoitteen ja raja-arvojen kehittämistä koskevia tietoja jaetaan ja työ koordinoidaan eri viranomaisten kesken merenhoidon koordinaatioyöryhmässä.</p> <p><i>3) Sata ideaa roskien ja roskaantumisen vähentämiseksi</i> Kehitetään sata ideaa roskien ja roskaantumisen vähentämiseksi. Ideoita kehitettäessä tulee tarkastella mahdollisuuksia erityisesti muovin vähentämiseen meriympäristössä. Roskaantumisen lähteinä ja mahdollisina roskaantumisen vähentämisen kohteina on tarkasteltava ainakin jätevesiä ja hulevesiä, hygieniatuotteiden mikromuoveja, muovipakkausten ja -pussien sekä muovin käyttöä yleensä, satamien jätehuoltoa sekä no-special-fee -järjestelmän toteuttamista ja lajitellun jätteen vastaanoton edistämistä satamissa. Ideoinnissa on syytä huomioida kiertotalouden logiikka. Toimenpiteiden ideointi toteutetaan laajasti erilaisia toimijoita ja tekijöitä osallistaen ja hyödyntämällä esimerkiksi parviälyä, kyselyitä, työpaikkoja, jne. Tavoitteena on kehittää myös ideoita, joita on mahdollista jalostaa pysyvämmäksi toiminnaksi ja mahdollisuuksien mukaan myös yritystoiminnaksi. Kustakin ideasta tuotetaan lyhyt kuvaus. Kuvauksesta tulee ilmetä mitä toimenpiteessä tehtäisiin ja miten tekeminen vähentäisi roskaantumista, kuka tai mitkä tahot toimenpidettä voisivat toteuttaa sekä miten toimenpide rahoitettaisiin tai mikä siihen liittyvä ansaintalogiikka olisi. SYKE järjestää avoimen ideakilpailun.</p> <p><i>4) Roskaton meriympäristö -tiekartta</i> Laaditaan tiekartta roskaantumista koskevan yleisen ympäristötavoitteen ja hyvän meriympäristön tilan saavuttamiseksi. Tiekartassa kuvataan ja tarpeen mukaan merialueittain määritellään tavoitteet (tila ja paineiden vähentäminen) ja tavoitteiden saavuttamiseen johtavat toimenpiteet toteutusaikatauluineen. Toimenpiteiden määrittelyssä hyödynnetään hankkeen aiemmassa vaiheessa tuotettuja</p>

	<p>ideoita. Toimenpide-ehdotuksiin liitetään arvio toteutuksen kustannuksista ja taloudellisista hyödyistä. Tiekarttaa laadittaessa huomioidaan muissa Itämeren maissa asetettavat tavoitteet ja toimenpiteet, pyritään yhteistyöhön muiden Itämeren valtioiden kanssa ja tavoitellaan HELCOMin roskaantumisen vähentämisen toimintaohjelman toteuttamista. Toimenpiteitä kohdistetaan riskipitoisimpien ja/tai haitallisimpien roskien lähteisiin niin, että mereen päätyvien roskien määrää voidaan vähentää kustannustehokkaasti. Toimenpiteitä voidaan kohdistaa myös roskien poistamiseen merestä ja rannoilta. Hylättyjä kalastusvälineitä käsitellään kuitenkin erillisessä hankkeessa, jonka kanssa pyritään yhteistyöhön. Toimenpiteet käynnistetään ja mahdollisuuksien mukaan toteutetaan erillisellä rahoituksella alkaen vuonna 2019.</p> <p>Veneilijöiden, kalastajien ja retkeilijöiden roskaamiseen sekä meren roskaantumista aiheuttavaan kuluttajakäyttäytymiseen vaikutetaan viestinnällisin keinoin koko hankkeen ajan.</p> <p>Hankkeella toteutetaan merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelman toimenpidettä ROSKAT 1. Lisäksi hanke tukee Suomen merenhoitosuunnitelman ensimmäisen osan päivittämistä, joka tulee tehdä heinäkuuhun 2018 mennessä.</p>
Hankkeen hallinnointi	Rahoitus myönnetään Suomen ympäristökeskukselle, joka määrittelee tarpeelliset yhteistyökumppanit. Hankkeelle muodostetaan ohjausryhmä, jonka vetäjänä toimii ympäristöministeriö. Hanke raportoi tuloksista ja edistymisestä ohjausryhmälle.
Hankkeen arvioitu kesto	2017 – 2018
Hankkeen arvioitu kokonaisrahoitus (€)	EMKR: 400 000 Muu rahoitus: tarkentuu hakemusvaiheessa ja hankkeen aikana
Vuosien 2016 ja 2017 rahoituskiintiöstä varattu rahoitus (€)	400 000

Hankkeen nimi	TILA-2: Merialuesuojelun tehostaminen ja huomioon ottaminen merialuesuunnittelussa
Tuen saaja	Metsähallitus Luontopalvelut (LP)
Hankkeen kuvaus	<p>1) Laaditaan suositus merellisten suojelualueiden ja niiden perustamistavoitteiden huomioimisesta merialuesuunnittelussa siten että saavutetaan sekä suojelualueille että merialuesuunnittelulle lisäarvoa ja kustannushyötyjä ja sovelletaan suunnitelmaa testialueilla osana kansallista merialuesuunnittelua. Hanke edellyttää uusien innovatiivisten lähestymistapojen kehittämistä ja se edistää sektoreiden välistä yhteistyötä.</p> <p>2) Arvio Suomen merellisten suojelualueiden suojelun tehokkuudesta. Merisuojelualueiden tehokkuutta ja vaikuttavuutta ei ole aikaisemmin arvioitu, joten arvion toteuttaminen edellyttää arviointiohjeistuksen laatimista ja ohjeistuksen kokeilua esimerkkialueilla. Hanke parantaa merisuojelun kustannustehokkuutta.</p> <p>3) Hanke hyödyntää merisuojelualueille tehtäviä tilan-arviointeja (Natura alueiden tilan -arviointeja ja/tai hoidon- ja käytön suunnitelmien laatimista) priorisoiden Itämeren suojelukomission merisuojelualueita (HELCOM MPA alueita). Työssä käytetään mm. HELCOM laatimia ohjeistuksia ja suojeluperiaatteita. Hankkeen tuloksia voidaan hyödyntää myös kansainvälisesti, kun kehitetään yhteisiä kan-</p>

	<p>sainvälisiä meriluonnon suojeluperiaatteita.</p> <p>Työn eri vaiheissa osallistutaan hankkeen kautta mm. muiden Itämeren valtioiden kanssa tehtävään suojelualueita koskevaan yhteistyöhön ja HELCOM-suosituksen 35/1 toimeenpanoon.</p> <p>Hanke toteuttaa merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelman toimenpiteitä LUONTO 1 ja MERIALUE 1. Hanke tuottaa myös tietoa seuraavaan merenhoidon alustavaan arvioon merisuojelualueiden tehokkuudesta saavuttaa meriympäristön hyvä tila.</p>
Hankkeen hallinnointitapa	Metsähallituksen Luontopalvelut toteuttaa hankkeen. Toteutus tehdään vuorovaikutuksessa YM:n, MMM:n, Suomen ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen, sekä maakuntaliittojen kanssa. Hankkeelle muodostetaan ohjausryhmä, jonka vetäjänä YM toimii. Vuosittaiset raportoinnit hankkeen etenemisestä ovat edellytys jatkorahoitukselle.
Hankkeen arvioitu kesto	2017 – 2020
Hankkeen arvioitu kokonaisrahoitus (€)	EMKR: 400 000 Muu rahoitus: tarkentuu hakemusvaiheessa ja hankkeen aikana
Vuosien 2016 ja 2017 rahoituskiintiöstä varattu rahoitus (€)	120 000

Hankkeen nimi	TILA-3: Vedenalaiset avainelin ympäristöt ja niiden ekosysteemipalvelut
Tuen saaja	SYKE
Hankkeen kuvaus	<p>Toimenpiteellä pyritään suojelemaan ekosysteemien toiminnallisuuden ja ekosysteemipalvelujen kannalta tärkeät – tässä avainelin ympäristöiksi kutsutut elinympäristöt.</p> <p>Tämä hanke toteuttaa merenhoitosuunnitelman LUONTO3-toimenpidettä parantamalla avainelin ympäristöihin liittyvää tietoperustaa ja edistämällä niiden huomioimista suojelualueverkoston täydentämisessä, kaavoituksessa ja vesi- ja ympäristölupamenettelyissä. Kalojen lisääntymisalueet, rakkolevä- ja punaleväyhteisöt tai meriajokasniityt ovat ekosysteemien toiminnallisuuden ja ekosysteemipalveluiden kannalta keskeisiä avainelin ympäristöjä. Avainelin ympäristöjen tilan heikentymisellä on muita elinympäristöjä suurempia heijastevaikutuksia muualle ekosysteemiin ja ekosysteemipalveluihin.</p> <p>Hankkeessa kuvataan elinympäristöjen tuottamia ekosysteemipalveluja ja näiden toiminnallisia ja taloudellisia merkityksiä. Erilaiset vesi- tai maa-alueella toteutettavat toimenpiteet saattavat vaarantaa ja muuttaa vahingollisesti merellä esiintyviä vedenalaisia avainelin ympäristöjä. Vesilain mukaan vesitaloushankkeista ei saa aiheutua luonnon tai sen toiminnan vahingollista muuttumista tai vesistön tilan huononemista eikä vahinkoa tai haittaa kalakannoille. Ympäristönsuojelulla säädelään aktiviteettejä, jotka voivat aiheuttaa sellaista pilaantumista, jonka seurauksena syntyy esimerkiksi haittaa luonnolle ja sen toiminnolle. Vesiympäristölle ja -luonnolle haittaa aiheuttavia ihmistoimintoja säännellään vesi- ja ympäristölain mukaisilla lupamenettelyillä. Merellisten avainelin ympäristöjen esiintymisalueista on saatavilla riittämättömästi tietoa tai tieto ei ole aina käyttökelpoisessa muodossa. Jotta avainelin ympäristöjen suojelua voitaisiin tehostaa, tulisi niitä koskevaa tietoa lisätä ja tieto saattaa kaavoitus- ja lupaviranomaisten saataville ja käyt-</p>

	<p>tökelpoiseen muotoon sekä hyödyntää tietoa merialuesuunnittelussa.</p> <p>Toimenpiteellä tuotetaan tietoa toiminnallisesti ja ekosysteemipalvelujen kannalta tärkeiden vedenalaisten avainelin ympäristöjen esiintymisestä ja saatetaan tieto saataville käyttökelpoisessa muodossa vesi- ja ympäristölupia myöntäville tahoille. Avainelin ympäristöt tulee esittää paikkatietona karttapalvelussa.</p> <p>Hanke hyödyntää vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden inventointiohjelman (VELMU) -inventointitietoja, sekä muita vastaavia tietolähteitä. Tiedontuotannosta ja -järjestämisestä on hyötyä myös kaavoituksessa ja merialuesuunnittelussa. Toimenpiteessä tulee lisäksi selvittää, miten avainelin ympäristöjen turvaamiseen liittyvät tavoitteet nykyisellään huomioidaan vesi- ja ympäristöluvuissa, ovatko lupaehdot niiden kannalta riittäviä. Hanke toteuttaa merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelman toimenpidettä LUONTO3.</p>
Hankkeen hallinnointitapa	Rahoitus myönnetään SYKE:lle, joka toteuttaa hankkeen yhteistyössä yhdessä merenhoitosuunnitelmassa määritettyjen yhteistyötahojen kanssa. Hankkeelle muodostetaan ohjausryhmä, jonka vetäjänä toimii ympäristöministeriö.
Hankkeen arvioitu kesto	2017 – 2019
Hankkeen arvioitu kokonaisrahoitus (€)	EMKR: 600 000 Muu rahoitus: -
Vuosien 2016 – 2017 rahoituskiintiöstä varattu rahoitus (€)	300 000

Hankkeen nimi	TILA-4: Vedenalaisen melun vaikutusalueiden selvittäminen merialuesuunnittelun tarpeisiin ja haitallisten vaikutusten vähentäminen
Tuen saaja	SYKE
Hankkeen kuvaus	<p>Hankkeessa arvioidaan vedenalaisen melun ajallista ja paikallista vaikutusta merellisille eliöryhmille. Hanke tuottaa melukarttoja joiden avulla voidaan tunnistaa eliöryhmäkohtaisia melu-alueita jotka palvelevat merialuesuunnittelua. Tulosten pohjalta voidaan tunnistaa meluherkät alueet ja vastaavasti hiljaiset alueet sekä luoda suosituksia vedenalaisille äänitasoille, sekä ohjeistukset miten melua voidaan vähentää. Hankkeessa on tarkoitus myös koordinoida meluun liittyviä töitä sekä yhdistää eri sektoreiden tietämystä vedenalaisesta melusta, sen vaikutuksista ja vähentämiskeinoista. Hanke tuo tutkimustuloksia suunnittelijoille ja päättäjille tavalla jota ei ole aikaisemmin tehty.</p> <p>Hanke toteuttaa merenhoitosuunnitelman toimenpiteitä (MELU 2 ja 3)</p>
Hankkeen hallinnointi	Suomen ympäristökeskus toteuttaa hankkeen ja ottaa hankkeeseen mukaan tarvittavat partnerit. Hankkeelle muodostetaan ohjausryhmä, jonka vetäjänä toimii ympäristöministeriö.
Hankkeen kesto	2017 – 2019
Hankkeen arvioitu kokonaisrahoitus (€)	EMKR: 300 000 Muu rahoitus: -
Vuosien 2016 – 2017 rahoituskiintiöstä varattu rahoitus (€)	300 000

Kansallinen meripolitiikka

Hankkeen nimi	POLITIIKKA-1: Suomen Itämeri- ja kansallisen meripolitiikan kehittäminen
Tuen saaja	Valtioneuvoston kanslia (VNK)
Hankkeen kuvaus	Hankkeen tarkoituksena on Itämeripolitiikan ja kansallisen meripolitiikan kehittäminen ja se tukee EU:n integroidun meripolitiikan toimeenpanoa Suomessa. Hanke voi sisältää selvitysten teettämisiä, sidosryhmätalaisuuksien ja työpajojen järjestämistä Suomen Itämeriselonteon päivityksen tueksi ja kansallisen meripolitiikan kehittämiseksi.
Kokonaisrahoitus (€)	EMKR: 150 000 Muu rahoitus: -
Vuosien 2016 ja 2017 rahoituskiintiöstä varattu rahoitus (€)	150 000
Hallinnointitapa	Vastuutaho VNK / Itämeri- ja yhdenntyn meripolitiikan ohjausryhmä.

Meriosaamisen ja yhteistyön kehittäminen

Hakuteeman nimi	KEHITTÄMINEN-1: Meriklusterin yhteistyön kehittäminen
Hakuteeman kuvaus	Meriklusteriyhteistyön edistäminen sekä kansallisesti että kansainvälisesti, verkostoituminen ja tiedon ja parhaiden käytäntöjen jakaminen. Hankkeiden tulisi edistää kestävästä sinistä kasvua vahvistamalla merielinkeinon kehittämistä ja klusteriyhteistyön koordinoitua sekä meriklusterin yritysten ja julkisen sektorin kumppanuutta.
Hakumenettelyyn varattava kokonaisrahoitus (€)	EMKR: 200 000
Alustava hakuaika	2017
Hallinnointitapa	Avoin hakumenettely

Hakuteeman nimi	KEHITTÄMINEN-2: Meriosaamisen kehittäminen
Hakuteeman kuvaus	Meriosaamisen kehittäminen vastaamaan alan ja erityisesti meriteollisuuden kasvavia tarpeita Meriosaamiskeskittymien toiminnan ja yhteistyön vahvistaminen ja merialan koulutuksen verkostoituminen ja kansainvälistyminen. Hankkeiden tulisi edistää kestävästä sinistä kasvua vahvistamalla osaamiskeskittymiä, löytää osaamisen kehittämiseen uusia ratkaisuja, edistää meriosaamisen ja merikoulutuksen verkostoitumista, sidosryhmäyhteistyötä, kumppanuuksia ja kansainvälistymistä.
Hakumenettelyyn varattava kokonaisrahoitus (€)	EMKR: 500 000
Alustava hakuaika	Alkuvuosi 2017
Hallinnointitapa	Avoin hakumenettely

